

Working Paper:

**Novi zakonski okvir u Crnoj Gori
(sa posebnim osvrtom na poreske zakone)**

Autori:

**Jadranka Kaluđerović
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica (ISSP)**

**Milorad Katnić
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica (ISSP)**

**Tijana Leković
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica (ISSP)**

**Nina Labović
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica (ISSP)**

- 2002 -

Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica
Biblioteka: *Working papers*

Glavni urednik biblioteke:
Prof. dr Veselin Vukotić

Urednik izdanja:
mr Petar Ivanović

Tehnička obrada:
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica

Dizajn korica:
Nebojša Klačar

Štampa:
Institut za strateške studije i prognoze, Podgorica

Tiraž:
200 primjeraka

© Institut za strateške studije i prognoze, 2002.

Sva prava zadržana. Ni jedan dio ove knjige ne može biti reprodukovan, presnimavan ili prenošen bilo kojim drugim sredstvom, elektronskim, mehaničkim, za kopiranje, za snimanje ili na bilo koji drugi način, bez prethodne saglasnosti izdavača.

Uvod

Crna Gora je zemlja u tranziciji, prelasku sa planskog na tržišni način privredjivanja. Upravo zbog toga, nju bas kao i sve zemlje u tranziciji karakterise usvajanje velikog broja zakona koja trebaju da daju pravni okvir i osnovu, uporište, za konkretne promjene u sistemu. Reformski proces u Crnoj Gori suštinski je započet 1996 godine. S obzorom da u tranzicionim promjenama i uspostavljanju tržišne demokratije svojina kao osnovni odnos svakog društvenog uređenja ima najglavniju ulogu i predstavlja jezgro kako ekonomije tako i pravnog sistema jedne zemlje reforme su otpočele prvanstveno regulisanjem svojine. Te godine usvojen je Zakon o privatizaciji privrede koji je predstavljao osnovu za otpčinjanje procesa transformacije društvene u privatnu svojinu. Ova promjena je zatim za sobom donijela i druge u oblasti civilnog društva, monetarnog i bankarskog sistema, fiskalnog sistema, poreskog sistema, poslovnog ambijenta, uređenja državne administracije, sudstva itd. Promjene u svim obastima moraju prvenstveno imati uporište u zakonima. Reformski zakoni koji se odnose na pojedine pomenute oblasti radjeni su u saradnji sa predstavnicim aUSAID-a, Barrents, DFID-a, Svjetskom abnkom i ostalim eminentnim medjunarodnim institucijama. U nastavku teksta dat je kratak osvrt na najznačajnije zakone usvojene u periodu od 1996 do 2002 godine sa kratkim komentarom značaja ovih zakona i njihove osnovne uloge.

Privatizacija

Zakon o privatizaciji privrede usvojen je 1996 godine. Ovaj zakon stvorio je uslove za potpunu privatizaciju, odnosno potpuno ostvarivanje prava svojine, i da temelj za opštu društvenu reformu. Ovim zakonom su uređena dva dominantan metoda privatizacije, prodaja državnog kapitala stranom investitoru uz potpunu transparentnost i javnost i masovna vaučerska privatizacija. Ova dva metoda privatizacije omogućavaju da pređeča dobiju valsnika. Masovna vaučerska privatizacija omogućava da svi građani postanu vlasnici da njima trguju i na ovaj način omogućava razvoj tržišta kapitala i alokaciju prava svojine.

Ovaj zakon stvorio je pretpostavke za precizno definisanje i sprovođenje privatizacionih tehnika kao što su javno nadmetanje, javni tender, javna ponuda, dematerijalizacija privatizacionih vaučera i hartija od vrijednosti itd. Nakon njegovog usvajanja usvijene su uredbе o privatizacionim vaučerima, uredba o dematerijalizaciji hartija od vrijednosti i privatizacionih vaučera, uredba o prodaji akcija putem javng tendera i uredba o privatizacionim fondovima i specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima. Poseba vrlina ovog zakona je što precizno uređuje upravljanje i kontrolu privatizacionog procesa prije svega obrazovanjem savjeta za privatizaciju i skupštinske komisije koja treba da doprinese transparentnosti i javnosti postupka privatizacije.

b

Civilno društvo

Do usvajanja Zakona o nevladinim organizacijama građani su se organizovali u udruženja građana. Usvajanjem ovog zakona pravni oblik organizacije građana se mijenja, to je sada nevladina organizacija ali sadržina i osnovna funkcija ovog pravnog liac ostaje ista.

Zakon o nevladinim organizacijama usvojen je 1999 godine (Službeni list RCG br. 27/99). Njime se utvrđuje postupak registrovanja, djelovanja, povezivanja i prestanak rada nevladinih organizacija. Sva udruženja građana koja su bila registrovana po starom zakonu, morala su se preregistrovati u skladu sa novousvojenim zakonom. Novi zakon definiše dva tipa organizacija: nevladina udruženja i nevladine fondacije.

Nevladino udruženje

Nevladino udruženje je neprofitna organizacija sa članstvom, koju osnivaju domaća i strana fizička i pravna lica, radi ostvarivanja pojedinačnih ili zajedničkih interesa ili radi ostvarivanja i afirmisanja javnog interesa.

Nevladina fondacija

Nevladina fondacija je neprofitna organizacija bez članstva, koju osivaju domaća i strana fizička i pravna lica radi udruživanja sredstava i imovine u cilju ostvarivanja dobrotvorne i druge djelatnosti koja je od interesa i značaja.

Strana nevladina organizacija

Strana organizacija takođe može djelovati na teritoriji Crne Gore pod uslovima da je i ona upisana kod Ministarstva pravde. Za upis je potrebno priložiti odluku o osnivanju u domicilnoj zemlji i podatke o licu ovlašćenom za zastupanje kao i podatke o sjedištu i organizacionom ustrojstvu.

Savez nevladinih organizacija

Nevladina organizacije može se povezivati i učlanjivati u saveze ili drugu odgovarajuću asocijaciju nevladinih organizacija u zemlji i inostranstvu. Savez nevladinih orgagizacija u zemlji upisuje se u Registar po pravilima upisa nevladinih organizacija.

Ovaj zakon se ne primjenjuje na: političke organizacije, vjerske zajednice, sindikalne organizacije, sportske organizacije, poslovna udruženja, poslovna udruženja i organizacije i fondacije čiji je osnivač država, kao i na nevladinine organizacije koje su osnovane posebnim zakonom.

Rad nevladinih organizacija, u skladu sa ovim zakonom, je javan.

Osnivanje

Nevladina organizacija se osniva na neodređeno ili određeno vrijeme. Udruženje može osnovati najmanje pet lica sa prebivalištem, boravištem ili sjedištem u Republici. Fondaciju može osnovati najmanje jedno lice nezavisno od prebivališta, boravišta ili sjedišta u Republici. Ukoliko fondaciju osniva više lica, svoja prava ostvaruju zajednički, ukoliko drukčije nije predviđeno osnivačkim aktom.

Nevladina organizacija osniva se osnivačkim aktom koji sadrži lično ime ili naziv osnivača, naziv organizacije, adresu i sjedište organizacije, ciljeve i djelatnost organizacije, trajanje organizacije i lično ime i adresu lica ovlašćenog za zastupanje i predstavljanje organizacije.

Nevladina organizacija, pored osnivačkog akta, mora imati i statut.

Registracija

Znači sve nevladine organizacije se moraju registrovati kod nadležne institucije to jest kod Ministarstva Pravde Crne Gore. Ovo Ministarstvo vodi registar nevladinih organizacija.

Pravni i ekonomski status nevladine organizacije

Kao što smo ranije naveli, nevladina organizacija ima status pravnog lica (danom upisa u registar kod nadležnih organa). Nevladina organizacija ima svoju imovinu koju može sticati na različite načine definisane Zakonom. Nevladina organizacija stiče imovinu od članarine, dobrovoljnih priloga, poklona, finansijskih subvencija, ostavnine, kamata na uloge, dividendi, zakupnine i na drugi zakonom dozvoljen način.

Nevladina organizacija može obavljati djelatnost kojom se stiče dobit pod uslovom da se cjelokupna ostvarena dobit upotrijebi za obavljanje

osnovnih djelatnosti, na području Republike. Dobit nevladine organizacije koja se ne upotrijebi na ovaj način ne može se iznijeti iz Republike.

Monetarni i bankarski sektor

U novembru 2000. godine Parlament Crne Gore je usvojio je Zakon o Centralnoj banci i Zakon o bankama. Usvajanjem ovih zakona Crna Gora je dobila nezavistan monetarni autoritet i osnovu za promjene u sferi sistema komercijalnih banaka. Uvodjenjem njemačke marke kao zvaničnog sredstva plaćanja, a zatim i uvođenjem Eura od Januara 2001, postignutaje stabilnost valute i uopšte stabilnost u monetarnoj sferi. U toku 2001, Centralna banke je usvojila niz podzakonskih akata kojima reguliše poslovanje komercijalnih banka u Crnoj Gori. Konačno usvajanjem Zakona o stečaju i likvidaciji banka zaokružen je set osnovnih zakona kojie se odnose na bankarski sistem. Time su postavljene osnove za dalje kreiranje pravila u ovoj oblasti, ali i za stvaranje zdravog bankarskog sistema i efikasniji sistem plaćanja.

Zakon o Centralnoj banci

Centralna banka, nema po novom zakonu emisionu ulogu i biće defakto, regulativna agencija.

Ključni aspekti Zakona o Centralnoj banci uključuju legalizaciju njemačke marke, odnosno eura kao zvanične valute u Crnoj Gori, kao i poslovnu nezavisnost Centralne banke i njeno isključenje iz mogućnosti emisije novca.

Inflacioni pritisci ne mogu više nastati štampanjem novca. Vlada se ne može lako finansirati od Centralne banke jačajući samo Centralnu banku da nadoknadi svoje tekuće obaveze izdavanjem novca.

Prema Zakonu, Centralna banka ne može da finansira javni sektor. Ona ne garantuje nikakve obaveze Republike, niti Republika garantuje za obaveze

Centralne banke. Zajmovi bankama će biti u potpunosti obezbijeđeni i treba da budu dati za kratkoročne potrebe likvidnosti.

Centralna banka Crne Gore ne može nastaviti svoju sopstvenu monetarnu politiku odredjivanjem kamatne stope za obezbjedjenje likvidnosti banaka. Znači, tržišne snage će odrediti kamatne stope. Kamatna stopa će biti tijesno povezana sa kamatnim stopama u zemljama gdje se koristi euro. Na nivo kamatnih stopa će različito uticati promjene u očekivanoj stopi inflacije i premiji rizika, znači politički rizik i kreditni rizik (rizik nevraćanja sredstava od bančnih dužnika). Članom 1 Zakona o Centralnoj banci, eksplicitno se kaže da Centralna banka ima odgovornost da vodi monetarnu politiku Crne Gore.

Prema Zakonu, zadatak Centralne banke je uglavnom fokusiran na obezbjedjenju okvira za finansijsku stabilnost. Zato su njene aktivnosti koncentrisane na nesmetanom funkcionisanju finansijskog sistema, znači, izdavanju dozvola za rad, regulaciji i superviziji banaka, brizi o dobrom funkcionisanju platnog sistema i deviznog tržišta, podržavanju slobodnih tokova u međunarodnim plaćanjima i uključivanju u pripremu zakona i drugih pravnih akata za finansijski sistem.

Da bi se obezbijedilo nesmetano funkcionisanje sistema plaćanja, Centralna banka će odobravati kolateralizivane "prekonoćne" kredite bankama po kaznenoj stopi. Jedino su dozvoljene hartije od vrijednosti izdate od strane nadležnog republičkog organa ili od određenih zemalja članica Evropske Unije..

Zakon o bankama

Zakon o bankama zajedno sa Zakonom o Centralnoj Banci se bazira na osnovnim principima efektivnog bankarstva koji su definisani od strane Baselskog komiteta od G-10 centralnih banaka, koje formiraju međunarodnu liniju određivanja pravila poslovanja. Ovi principi uključuju preduslove za efikasnu bankarsku superviziju, što znači da definišu jasne

odgovornosti i ciljeve za nadzorni organ kao i izdavanje dozvola za rad, proceduru i strukturu banaka.

Osim toga Zakon o bankama definiše regulaciju i pravila poslovanja banaka, što je još jedan Baselski princip. To uključuje zaštitu od povezanog pozajmljivanja.

Metodi bankarske supervizije, zahtjevi za informacijama i formalna ovlaštenja nadzornog organa, kao i mjere za izvođenje korektivne akcije kada banke ne uspijevaju da poštuju sigurnosna pravila, su takođe definisani ovim zakonom.

Zakon o stečaju i likvidaciji banaka

Čitav proces usaglašavanja poslovanja, organizacione strukture i regulative banaka sa novim zakonom o bankama može biti veoma težak i bolan ukoliko nije odgovarajuće regulisan. U pomenutom procesu veoma važno mjesto ima pitanje stečaja i likvidacije banka, jer one banke koje ne budu mogle da usaglase svoje poslovanje sa novousvojenim pravilima moraće otpočeti process stečaja. S toga je Skupština Crne Gore usvojila Zakon o stečaju i likvidaciji banaka u septembru 2001. godine.

Zakon reguliše uslove i proceduru stečaja i likvidacije banaka.

Stečaj

Centralna Banka pokreće i vodi proceduru stečaja i likvidacije banka. Zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole u Centralnoj banci utvrđuje postojanje uslova za pokretanje stečajnog postupka i uz prethodnu saglasnost Savjeta Centralne banke, rješenje o otvaranju stečajnog postupka.

Procedura stečaja se pokreće u slučaju:

- kada mjere koje su preduzete u skladu sa Zakonom o bankama nisu dovele do revitalizacije banaka

- kada je banka nesolventna u skladu sa Zakonom o bankama
- kada je banka dospjela u položaj nelikvidnosti koji traje duže od 90 dana neprekidno ili 90 dana sa prekidima u periodu od 120 dana

Stečajni upravnik se imenuje rješenjem o otvaranju stečajnog postupka. On se imenuje sa liste stečajnih upravnika, koju utvrđuje Centralna Banka. Stečajni upravnik naročito je dužan da:

- obezbijedi imovinu banke
- sastavi predračun troškova stečajnog postupka
- ažurira poslovne knjige, knjigovodstvenu i drugu dokumentaciju banke do dana otvaranja stečajnog postupka
- sačini popis imovine banke
- sastavi početni bilans stečaja
- stara se o ostvarivanju potraživanja banke
- u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost sastavi izvještaj o finansijskom stanju banke
- donese odluku o prijavljenim potraživanjima povjerilaca
- unovči imovinu banke koja ulazi u stečajnu masu
- sastavi nacrt za glavnu diobu
- sastavlja završni stečajni bilans banke

Stečajni upravnik treba da podnosi izvještaje o procesu stečaja stečajnom odboru najmanje jedanput u tri mjeseca tokom stečajnog postupka.

Zarada za stečajnog upravnika isplaćuje se na teret sredstava banke, kao trošak stečajnog postupka.

Stečajni odbor ima pet članova koje bira Centralna banka i njen glavni zadatak je da vrši nadzor nad radom stečajnog upravnika, daje sugestije, odlučuje o primjedbama na odluke stečajnog upravnika i daje informacije zamjeniku direktora Centralne banke.

O otvaranju stečajnog postupka povjerioci se obavještavaju “oglasom”. Oglas o stečajnom postupku mora biti istaknut na “oglasnoj tabli” banke, Centralne banke i registracionog suda. Ovo obavještenje mora biti

objavljeno u "Službenom listu" Republike Crne Gore, u medijima i na web prezentaciji Centralne banke. Saopštenje mora sadržati sve relevantne informacije o banci kao i poziv povjericima da prijave svoja potraživanja kao i poziv dužnicima da izmire svoja dugovanja. Pravne posljedice stečajnog postupka počinju danom objavljivanja saopštenja na oglasnoj tabli.

Centralna banka mora da blokira račune banke na dan donošenja rješenja o stečaju i zabraniti da banka raspoláže svim svojim novčanim sredstvima. Na zahtjev stečajnog upravnika novi račun banke može biti otvoren. Novčana sredstva sa ugašenih računa banke prenose se na novi račun. Uz firmu banke pri potpisivanju mora biti dodata oznaka "u stečaju". Tokom stečajnog postupka mogu se obavljati samo poslovi koji su u interesu povjerilaca, izuzimajući preuzimanje novih depozita i davanje kredita.

Danom otpočinjanja stečajnog postupka obrazuje se stečajna masa. Stečajnu masu čini sva pokretna, nepokretna, materijalna i nematerijalna imovina banke gdje god da se nalazi, sva ugovorna prava, sva intelektualna prava i sva prava stečena na osnovu zakona.

Zaposlenima prestaje radni odnos danom otvaranja stečajnog postupka. Stečajni upravnik ima pravo da, bez dozvole Savjeta, zaposli najviše 10% od broja izvršilaca koji je banka imala prije dana otvaranja stečajnog postupka. Isplata zarada ovim zaposlenima vrši se na teret troškova stečajnog postupka.

Danom otvaranja stečajnog postupka prestaje da teče kamata na potraživanja povjerilaca. Ugovori zaključeni sa bankom prije stečajnog postupka ostaju na snazi, osim ako stečajni upravnik uz prethodno odobrenje odbora ne obavijesti drugu ugovornu stranu o odustanku od ugovora. U tom slučaju, druga ugovorna strana može tražiti naknadu stvarne štete kao stečajni povjerilac, na osnovu utvrđene liste prioriteta. Stečajni upravnik i povjerioci imaju pravo pobijanja pravnih radnji koje je banka izvršila na štetu povjerilaca banke u zadnje tri godine prije

otvaranja stečajnog postupka. Postupak pobijanja pravne radnje naročito se pokreće kada se radi o:

- transakcijama rukovodstvu banke ili najvećim akcionarima ili licima koja imaju značajan interes u banci ili sa njima povezanim licima, koje su učinjene po povlašćenim uslovima mimo poslovne politike banke
- fiktivnim pravnim radnjama kojima se onemogućava namirenje povjerilaca banke

U stečajnom postupku nije dozvoljeno prebijanje potraživanja povjerioca sa protiv- potraživanjima banke.

Povjerioci su dužni da stečajnom upravniku prijave svoja potraživanja sa dokazima u roku od 30 dana od dana otvaranja stečajnog postupka. Stečajni upravnik je dužan da i prijavljenim potraživanjima odluči u roku od 30 dana od dana isteka roka za njihovo prijavljivanje. Potraživanja iz poslovne evidencije banke smatraju se prijavljenim.

Prije nego što se pristupi namirenju povjerilaca stečajni upravnik iz stečajne mase izdvaja iznos potreban za isplatu troškova stečajnog postupka. U troškove stečajnog postupka uključuju se i zarade zaposlenima, u visini zagarantovane zarade do dana otvaranja stečajnog postupka.

Potraživanja povjerilaca banke isplaćuju se po slijedećem redosledu:

- obezbjeđena potraživanja do vrijednosti njihovog obezbjeđenja, umanjena za troškove prodaje
- dugovi prema Centralnoj banci po osnovu kredita datih banci ili drugih obaveza banke stvorenih tokom privremene uprave ili postupka ukidanja banke, u skladu sa ovim zakonom
- zahtjevi deponenata (fizičkih i pravnih lica) do iznosa od 50.000 DM po deponentu
- ostali depoziti, uključujući depozite fizičkih i pravnih lica iznad iznosa od 5.000 DM po deponentu
- potraživanja ostalih povjerilaca
- potraživanja akcionara banke

Nacrt za glavnu diobu oglašava se isticanjem na oglasnoj tabli Centralne banke i banke.

Stečajni odbor, nakon odlučivanja po prigovorima, odobrava glavnu diobu.

Stečajni upravnik, u skladu sa odobrenom diobom, donosi rješenje o glavnoj diobi koje se dostavlja povjeriocima i dužan je da isplati povjeriece u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja.

Nakon donošenja odluke o zaključenju postupka stečaja banka se briše iz sudskog registra.

Likvidacija

Zamjenik direktora, na osnovu odluke nadležnog organa o prestanku rada banke, kao i na osnovu konačnog rješenja Savjeta Centralne banke o oduzimanju dozvole za rad banke, donosi rješenje o likvidaciji banke i imenuje likvidacionog upravnika.

Rješenje o likvidaciji banke je konačno i dostavlja se banci i registarskom sudu.

Fiskalni sistem

Na problematici koja se odnosi na javne finansije, fiskalni sistem i državnu administraciju intezivno se počelo raditi u 2001 godini. Tako su u 2001. godini usvojeni slijedeći zakoni Zakon o budžetu, Zakon o porezu na dobit pravnih lica, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o porezu na dodatu vrijednost, Zakon o porezu na nepokretnosti, Zakon o akcizama i Zakon o poreskoj administraciji. Posebnu novinu u poreskom sistemu Crne Gore predstavlja porey na dodatu vrijednost, koji se koncepcijski razlikuje od dosadašnjeg sistema poreza na pomet. Ništa manje značajan od pomenutih zakona nije Zakon o budžetu koji je takođe usvojen 2001. godine. Osnovna novima u ovom zakonu je funkcionisanje državnog budžeta na principu trezora.

Porez na dodatu vrijednost

Počev od jula mjeseca 2001. u Crnoj Gori će se koristiti porez na dodatu vrijednost umjesto poreza na promet. Sadašnje stope poreza na promet su slijedeće:

Za robu 17% osnovni porez
 4% poseban porez za željeznicu
 3% poseban porez za vojsku

Za usluge: 9% osnovni porez
 3% poseban porez za vojsku

Podaci pokazuju da ukupan porez na proizvode iznosi 24% dok porez na usluge iznosi 12%. U sistemu porez na dodatu vrijednost postojaće samo jedna stopa od 17%, za proizvode i za usluge. Odredjeni broj proizvoda i usluga je izuzet iz plaćanja ovog poreza, uglavnom su to usluge iz oblasti obrazovanja, kulture, socijalnog osiguranja, javne telefonske usluge, zdravstvene usluge itd. U proizvode koji su izuzeti spadaju mlijeko, hljeb, ulje, šećer, ljekovi, knjige, publikacije. Usluge davanja u zakup, bankarske i finansijske kao i neke druge usluge takole su oslobodjene plaćanja ovog poreza.

Zakon o porezu na dobit

Ovaj zakon je u primjeni od 1. januara 2002. Ranije, u prethodnom poreskom sistemu, poreska stopa je bila jedinstvena i iznosila je 20%, dok je sada stopa promjenljiva i zavisi od visine dobiti.

Postoje četiri osnovne izmjene u novom zakonu:

- Poreski obveznici su sva pravna lica koja ostvaruju profit osim Centralne banke Crne Gore, javnih institucija i fondova. Broj preduzeća koji se oslobadja plaćanja poreza je znatno reduciran.
- Izvršeno je smanjenje stavki koji ulaze u kategoriju rashoda prilikom izračunavanja poreske osnovice. Način obračuna pojedinih kategorija je promjenjen.
- Poreska stopa je progresivna ne proporcionalna. Poreske stope su:
 - na dobit do 100,000 Eura: 15%
 - za dobit preko 100,000 Eura: 15,000 Euro + 20% na iznos preko 100,000 Eura
- Poreska stopa na dividende, provizije, kapitalne prihode i rentu je 15%.

Novi sistem poreza na dodatu vrijednost zbog načina svog funkcionisanja treba da omogući efikasniju naplatu poreza i na taj način poveća budžetske prihode po osnovu ovog poreza.

Zakon o porezu na dohodak

Osonovne izmjene u zakonu su sledeće:

- Poreska osnovica je proširena. U poresku osnovicu ulazi porez različite vrste: po osnovu radnog odnosa (plate, penzije iz inostranstva i ostale vrste prihoda), prihod od samostalne aktivnosti (preduzetničke aktivnosti, poljoprivrede ukoliko je registrovana za VAT), prihod od vlasništva i vlasničkih prava (izdavanje nekretnina ili prihodi od neke druge vrste vlasništva, prihodi od autorskih prava), prihodi od kapitala (kamatne srope, dividende) i kapitalni dobitci i gubitci (prodaja imovine, hartije od vrijednosti)
- Poreske stope su progresivne ne proporcionalne

Grupa	Oporezivi prihod u Eurima	Poreska stopa
I	do 600	0%
II	od 600 do 2000	17% na iznos preko 600 € (max. 238 €)
III	od 2,000 do 3,500	238 Eura + 21% na iznos preko 2,000 (max. 553 €)
IV	preko 3,500	553 € + 25% na iznos preko 3,500€

Primjena zakona počće 1. Jula, 2002. godine.

Rezidenti i nerezidenti nisu isto tretirani po pitanju prihoda od kapitala. Rezidenti plaćaju 15% na dobit od kamatnih stopa, dok nerezidenti plaćaju porez od samo 5%. Rezidenti plaćaju porez na kapitalne dobitke po prethodno navedenoj tabeli, dok je stopa za nerezidente jedinstvena i iznosi 15%.

Zakon o porezu napromet nepokretnosti

Zakon o porezu na nepokretnosti će biti u primjeni od 1. januara 2003. godine. Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o porezu na imovinu.

U skladu sa ovim zakonom zemljište, zgrade, stambene jedinice i poslovne jedinice zgrada kao i drugi gradjevinski objekti smatraju se nepokretnostima. Poreski obveznik je svako lice (pravno i fizičko) koje je vlasnik nepokretnosti na dan 1. januar godine za koju se porez utvrđuje. Ukoliko je vlasnik nepokretnosti nepoznat ili nije određen, obveznik poreza na nepokretnosti je korisnik te nepokretnosti. Poreska osnovica je tržišna vrijednost nepokretnosti, koja se izračunava na osnovu nekoliko

kriterijuma od strane jedinice lokalne samouprave. Prihode od poreza na promet opštine ubuduće neće dijeliti sa Republikom. Poreska stopa je proporcionalna i može se kretati od 0,08% do 0,80% tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Na primjer, porez na nepokretnosti na zgrade i stanove koje poreskom obvezniku služe kao glavno mjesto stanovanja umanjuje se za 20% za poreskog obveznika i po 10% za svakog člana njegovog domaćinstva, a najviše do 50% poreske obaveze. Po starom zakonu ovo smanjenje je moglo ići najviše do 70% poreske obaveze. Ovaj član zakona biće na snazi samo do 1. januara 2005. godine.

Postojeći obveznici poreza na imovinu do 30 juna 2002. godine treba da podnesu opštinama prijave za registraciju imovine, a novi obveznici će to činiti 15 dana od dana sticanja prava.

Primjena novog Zakona treba da obezbjedi opštinama više novca za finansiranje lokalnih projekata.

Zakon o akcizama

U akciznu robu spadaju:

- alkohol i alkoholna pića
- duvanski proizvodi
- mineralna ulja, njihovi supstituti i derivati

Ovaj porez se plaća na akciznu robu koja je proizvedena u Crnoj Gori ili je uvezena. Poreska osnovica je različita zavisno od vrste proizvoda. Poreska osnovica za vina, i druga nisko alkoholna pića i fermentirana pića je količina u hektolitrima, dok je za pivo i etil alkohol osnovica količina alkohola u jednom hektolitr.

Akcize za alkoholna pića kreću se od 1,90 Eura/hektolitar za pivo do 550 Eura/hektolitr čistog alkohola. Ukupna akciza na cigarete je 57%, a sastiji se od specifičnog poreza na 1000 cigareta i proporcionalne akcize na

maloprodajnu cijenu. Druge stope su 10 Eura za cigare i cigarilose, 290 za fini duvan i 15 za druge vrste duvana. Poreska osnovica za mineralna ulja i njegove derivate je količina ulja u jednom litru ili kilogramu. Poreska stopa se kreće od 0,023 Eura po litru (za nisko sumporna ulja za metalurgiju) do 0,364 Eura (za benzin).

Zakon o akcizama će se primjenjivati od 1. aprila 2002. godine.

Zakon o poreskoj administraciji

Ovaj zakon propisuje procedure računanja, uplate i kontrole poreza, druge obaveze i osnovne principe organizacije poreske administracije u Crnoj Gori.

Kao i kod svakog novog zakona, najvažnija stvar je njegova uspješna primjena u praksi. Uspješna primjena, pak, ne može se sprovesti bez edukacije ljudi koji rade u javnoj administraciji kao i bez obuke poreskih obveznika. Nekoliko ovih programa obuke već je sprovedeno, ali postoji još mnogo toga što je na ovom polju potrebno uraditi.

Zakon o budžetu

Vladin Trezor

Ovaj Zakon definiše Vladin Trezor kao odjeljenje unutar Ministarstva finansija koje će sprovoditi različite funkcije:

- Nadzor izvršenja budžeta
- Sprovođenje upravljanja gotovinom za Vladu
- Upravljanje gotovinskom ravnotežom Trezorovih konsolidovanih fondova
- Razvoj i upravljanje vladinim računovodstvom i finansijskim informacionim sistemom

Svi prihodi, primanja, obaveze, rashodi i transakcije u vezi sa plaćanjem od strane države, sa izuzetkom opštinskih, biće unijeti u glavnu kartoteku Trezora.

Izvršenje budžeta

U procesu izvršenja budžeta, jedinice (ministarstva ili drugi organi osnovani i finansirani od strane Vlade ili opština) će biti odgovorne za sakupljanje prihoda i izvršenje svih rashoda u saglasnosti sa opredijeljenim rashodima, i svaka jedinica će biti odgovorna za poštovanje budžetskih propisa.

Sadržaj budžetskog dokumenta

Budžetski dokument detaljno sadrži:

- Rashode svake potrošačke jedinice i vladine prihode (stvarni podaci za predhodnu godinu, preispitane ocjene za tekuću fiskalnu godinu i procjene za budžetsku godinu)
- Rashode svake potrošačke jedinice i vladine prihode za slijedeće tri godine
- Godišnje analize procjene rashoda za investicione projekte koji obuhvataju više godina

Definisanje i upravljanje viškom ili deficitom

Godišnji budžetski dokument će utvrditi uslove za korišćenje viška ili načine finansiranja deficita. Budžetski deficit biće finansiran domaćim ili spoljašnjim zaduženjem dok nadležni organi budžetski deficit mogu finansirati jedino kroz pozajmice od Vlade.

Od 2004. osim kratkoročnih pozajmica za likvidnost, sredstva se mogu pozajmljivati samo za finansiranje kapitalnih obaveza ili rashoda.

Vladin budžet usvojen u Skupštini trebao bi praviti jednake godišnje progrese ka uravnoteženju tekućih obaveza sa tekućim prihodima do 2004. godine.

Kompetencija budžeta i budžetske revizije

Nijedan neplanirani i nedozvoljeni rashod neće biti plaćen iz Konsolidovanog fonda Trezora. U situaciji kada se novi zakon, koji ima uticaja na planirane rashode ili prihode, usvoji u tekućoj fiskalnoj godini u isto vrijeme treba preduzeti odgovarajuće promjene potrebne da se uravnoteži budžet.

U slučaju budžetske revizije, bilo koje promjene od strane Skupštine na predlog budžeta biće u skladu sa gornjim limitom određenim za iznos deficita. Bilo koji dodatni rashodi biće praćeni mjerama povećanja prihoda ili smanjenja drugih troškova za odgovarajući iznos.

Vođenje dnevnog završnog računa

Zakon pominje nacionalnu revizorsku instituciju koja treba biti osnovana. Ova institucija će biti odgovorna za reviziju završnih računa Vladoznog budžeta, specijalnih i ekstra budžetskih fondova, opštinskih završnih računa i za izvještavanje o nalazima Skupštini.

Osim pomenutih usvojenih zakona u pripremi je i nekoliko bitnih reformskih zakona iz oblasti državne uprave. To su Zakon o državnoj upravi, Zakon o ombudsmanu, Zakon o inspekcijskoj kontroli, Zakon o državnim službenicima i Zakon o administrativnim troškovima.

Poslovno okruženje

Jedan od osnovnih instrumenata kojim se kreira zdravo poslovno okruženje su zakoni.

U proteklih nekoliko godina Parlament Crne Gore je usvojio nekoliko zakona koji su od presudnog zanačaja za razvoj biznisa u Crnoj Gori. To su Zakon o hartijama od vrijednosti, Zakon o stranim ulaganjima, Zakon o

privrednim društvima, Zakon o insolventnosti privrednih društava, Zakon o računovostvu i reviziji, Zakon o carinama i Zakon o javnim nabavkama.

Zakon o hartijama od vrijednosti

Zakon o hartijama od vrijednosti, koji je usvojen u decembru 2000. godine (Sl. list RCG, broj 59/00), polazi od obavezne dematerijalizacije hartija od vrijednosti. One se izdaju u formi elektronskog zapisa i registruju se u sistemu centralnog registra. Vlasnik hartija od vrijednosti ima račun hartija od vrijednosti kod Centralne Depozitarne Agencije i to svojstvo stiče registrovanjem kod te agencije. Izvod iz tog registra je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

Prenos vlasništva nad dematerijalizovanom hartijom od vrijednosti vrši se prenosom sa računa na račun u Centralnoj Depozitarnoj Agenciji. Kliring i saldiranje transakcija sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti sklopljenih na tržištu hartija od vrijednosti obavlja Centralna Depozitarna Agencija. Vlasnička prava su registrovana elektronski na vlasničkim računima ili na nominee računima. Nominalno vlasništvo je dozvoljeno.

Zakon takole definiše ovlašćenja i odgovornosti Komisije za hartije od vrijednosti, proceduru izdavanja hartija od vrijednosti, proceduru trgovanja hartijama na tržištu – berzi, djelokrug rada i ovlaćenja ovlašćenih učesnika na tržištu, kao i Centralne Depozitarne Agencije, institucije koja vrši usluge registra i depozitara hartija od vrijednosti u Crnoj Gori.

Smisao i koncept zakona nisu postavljeni da definišu okvir i mogućnosti poslovanja za ono što trenutno postoji na tržištu kapitala (jedna berza, tri brokerske kuće, nedostatak materijala za trgovanje, ...) već da postavi osnovni okvir za vrijeme koje dolazi nakon masovne vaučerske privatizacije, sa velikim brojem vlasnika hartija, poslovanjem privatizacionih fondova, novih posrednika, preuzimanjem preduzeća.

Izgradnja institucija i infrastrukture tržišta kapitala u Crnoj Gori sprovodi se sa ciljem kreiranja takve zakonske regulative i institucionalne sredine

koje kanališu privatni kapital ka stabilnom i postojanom rastu privrede. Ideja tržišnosti koju bazično sobom nosi započeti proces reformi i uvođenje njemačke marke (do uvođenja EURO) kao sredstva plaćanja u Crnoj Gori, podsticajna je za sve one koji žele da se uključe u izgradnju novih finansijskih institucija kao i za posloводства koja žele da na novi, tržištu primjereniji način traže rješenja za svoje probleme finansiranja razvoja i tekuće likvidnosti.

Zakon o stranim ulaganjima

Zakon o stranim investicijama u Crnoj Gori pokušava da pojednostavi birokratija koji se odnosi na strane investicije izbjegavanjem odredjenih odredbi saveznog zakona o stranim investicijama. Postoje značajne razlike između odredbi Saveznog zakona o stranim investicijama i crnogorskog zakona o stranim investicijama, od kojih neke po saveznom zakonu o stranim investicijama imaju pravo preče kupovine.

Novi crnogorski zakon o stranim investicijama pod stranim investitorom podrazumijeva:

- pravni strani entitet čija je glavna kancelarija u inostranstvu;
- strane građane;
- građane Jugoslavije čije je mjesto boravka ili uopšte boravak u inostranstvu duže od jedne godine;
- kompanije koje imaju više od 25% stranog kapitala i
- kompanije osnovane/uspostavljene od strane stranca u Republici.

Investicije mogu biti u formi valute, objekata, usluga, imovinskih prava i hartija od vrijednosti. Objekti, usluge i prava moraju biti prezentovani u finansijskoj (monetarnoj) formi.

Zakon zabranjuje strane investicije u odredjenim oblastima izuzev:

- one investicije koje su uradjene u partnerstvu sa domaćim građanima ili licima
- kada strani investitor nema interes da vrši kontrolu u preduzeću

Po zakonu o stranim investicijama strana osoba ne može sve dok nije u saglasnosti sa gore pomenutim uslovima, da osnuje preduzeće ili da investira ukoliko se odnosi na sledeće oblasti:

- naoružanje, vojna oprema
- aktivnosti koje se odnose na zabranjenu teritorijalnu oblast (granične zone, nacionalne parkove...)

Izmedju ostalog, stranom inestitoru je je dozvoljeno:

- da imaju direktnu ili indirektnu kontrolnu poziciju u komercijalnim preduzećima
- prenos prava i obaveza na druge strane ili domaće entitete
- podijele prenos i reinvestiraju bez bilo kakvog ograničenja profita koji pristiže od tih investicija
- vraćanje investirane opreme i stvari u zemlju odakle dolazi investitor u vidu doprinosa
- potpuno vraćanje u zemlju odakle dolazi investitor investirane opreme ili dijela toga u vidu doprinosa i to u slučaju prekida ugovora ili isticanja roka predmeta ugovora, ili dijeljenje preduzeća koje je predmet ugovora.
- učešće u profitu na bazi investicija i slobodnom prenosu i reinvestiranju profita, uključujući i devizni kurs.

Pravna regulativa u Crnoj Gori jasno naglašava da strani investitor neće biti oporezovan u ništa manjoj mjeri nego domaće pravno lice.

Zakon o privrednim društvima

Novi zakon o preduzećima je usmjeren na pojednostavljenje procesa osnivanja, registrovanja i vodjenja biznisa u Crnoj Gori.

Spor, komplikovan i skup proces osnivanja i registrovanja preduzeća je jedna od najvećih administrativnih barijera za razvoj biznisa u Crnoj Gori (pogledati Analiza procesa registracije preduzeće u Crnoj Gori, Centar za preduzetništvo, april 2000).

Novi zakon je konzistentan sa međunarodnom praksom, i sa propisima Evropske Unije. Prvo što se može primijetiti kod novog zakona je promjena imena, termin preduzeće je zamijenjen terminom privredno društvo (novi naziv zakona je Zakon o privrednim društvima). Drugo, prvih 104 člana – Opšte odredbe, koje se odnose na proces osnivanja, registracije, imovine, itd. za sve oblike preduzeća, je zamijenjen sa četiri člana u kojim se daju osnovne odredbe o oblicima privrednih društava.

Prema novom zakonu, u Crnoj Gori mogu postojati sledeći oblici organizovanja privrednih aktivnosti:

1. preduzetnik
2. ortačko društvo
3. komanditno društvo
4. akcionarsko društvo
5. društvo sa ograničenom odgovornošću
6. djelovi stranih društava

U novom zakonu, društvena preduzeća više ne postoje a javna preduzeća su regulisana drugim zakonom.

Najveća pažnja u novom zakonu je posvećena akcionarskim društvima. Najbitnije promjene u zakonu koje se tiču AD su :

- AD može biti osnovano samo kroz javni poziv za upis akcija (u postojećem zakonu Ad se mogu osnivati kroz javni poziv za upis akcija i simultano, tj. zatvorena grupa ljudi se poziva da istovremeno upisu akcije);
- Emisija i promet akcija AD-a se obavlja u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti Crne Gore;
- Minimalni osnivački kapital akcionarskog društva je 25000 EURA;
- Osnivači moraju uplatiti minimalni osnovni kapital u novcu;
- Uvedena je obaveza dostavljanja CRPS – u i objavljivanja u Službenom listu podataka koje se odnose na promjene u AD (staut, sjedište, ovlašćena lica) i finansijski izvještaj kao i izvještaj revizora;
- Novi zakon ne utvrđuje minimalni iznos uloga jednog akcionara (u postojećem zakonu je to bilo 500 US \$);

- Inicijalna, nominalna i tržišna vrijednost akcije se izražava u EURO-ima. Ovaj zakon ne reguliše kolika je minimalna nominalna vrijednost jedne akcije (u postojećem zakonu to je 5 US \$). Akcije se emituju, prenose i čuvaju u dematerijalizovanom obliku i postoje u elektronskoj formi u kompjuterskom sistemu Centralne depozitarne agencije;
- Revizora bira skupština akcionara na rok od jedne godine;
- Jasno definisana vlasnička i nevlasnička prava akcionara;

Kad je riječ o Društvima sa ograničenom odgovornošću (DOO) , najvažnije promjena je da minimalni iznos osnivačkog kapitala je 1 EURO (po postojećem zakonu minimalni iznos osnivačkog kapitala je 5,000 US \$). Ovo je, takođe, jedna od najznačajnijih prednosti novog zakona, i očekuje se da će stimulisati osnivanje novih biznisa.

Registracija društava

Postojeća procedura registracije biznisa je spora, komplikovana i skupa, potrebno je oko mjesec i po da bi se registrovala firma, a troškovi (za takse, obrasce, advokata, itd.) su od 500 do 700 DM.

Sa ovim zakonom proces registracije je pojednostavljen a troškovi su značajno smanjeni. Za potrebe registracije preduzeća osniva se posebni dio u Privrednom sudu, Centralni registar (CRPS). Registraciju preduzeća vrši jedino Centralni registar PS u Podgorici. Informacije i dokumentacija se vode u jedinstvenoj informacionoj bazi podataka.

Ortačko društvo i individualni preduzetnik se registruju u Centralnom registru Privrednog suda za potrebe statistike. Akcionarska društva, Društva sa ograničenom odgovornošću i komanditna društva se registruju na dan podnošenja osnivačke dokumentacije ili obavještenja o nastavku registracije. Registracija važi 365 dana od prve registracije i mora se produžavati. Registracije se mora odbiti u roku od 4 dana, inace se društvo (preduzetnik) smatra registrovanim.

CRPS naplaćuje takse:

- za registraciju AD – 50 EURA
- za registraciju preduzetnika, ortakluka, KD i DOO - 10 EURA
- za nastavak registracije – 1 EURO
- za nastavak registracije kad je registracije istekla – 100 EURA
- za izdavanje ovjerene kopije potvrde o postojanju ili nepostojanju u registru PS –5EURA
- dostavljanje dokumenata –5 EURA
- objavljivanje podataka u Službenom listu – 5 EURA

Sankcije u novom zakonu

Novi zakon propisuje i stroge (visoke) kazne za lažiranje finansijskih izvještaja i privredne prestupe i prekršaje. Kazne su propisane i za privredna društva kao i za odgovorne pojedince.

Tako, za lažni finansijski izvještaj i za dostavljanje lažnih podataka predviđena je novčana kazna do 25,000 EURA ili kazna zatvora do 5 godina. Za lažni izvještaj procjenjivača 15,000 EURA. Kazna za privredne prestupe (rad bez odobrenja, ne koristi se registrovani naziv, zloupotreba društva za postizanje ličnih ciljeva, obavljanje djelatnosti bez minimalnog osnovnog kapitala utvrđenog zakonom, itd.) je 50,000 EURA za društvo ili do 15,000 EURA odgovorna lica. Za privredne prekršaje (ne dostavljanje podataka propisanih zakonom, odbijanje dostavljanja podataka koji su propisani zakonom, itd.) propisane su novčane kazne do 15,000 EURA ili 5,000 EURA za lice odgovorno za prekršaj. Za propuštenu registraciju kazna je do 1,000 EURA.

Novi zakon o privrednim društvima stvara povoljnu klimu za razvoj biznisa u Crnoj Gori. Zakon daje dobre osnove za zdravo korporativno upravljanje (npr. jasno definisanje obaveza i prava akcionarskog društva i akcionara, sankcije za privredne prestupe) i promoviše transparentnost poslovanja kroz obavezu objavljivanja finansijskih izvještaja.

Zakon o obezbjeđenju potraživanja

Nacrt zakona o obezbjeđivanju transakcija je usmjeren na unapređivanje ekonomskog razvoja u Crnoj Gori kroz prilagođavanje obezbjeđivanje kreditnih transakcija uz zalaganje imovine. Mogućnost da se kreira i primijeni obezbjeđivanje interesa na jednostavan i predvidiv način ima vitalnu ulogu u ekonomskom razvoju. Nacrt zakona se primjenjuje na sve transakcije koje imaju za cilj stvaranje ugovorne pokretne zaloge, osim nekoliko izuzetaka. On daje posebne načine na koje se zaloge mogu kreirati, postati efektivne u odnosu na treća lica, sprovedene i završene na jasan, jednostavan način. Hipoteke ili zaloge koje se odnose na realnu imovinu su regulisane drugim zakonom.

Nacrt zakona obezbjeđuje pojednostavljenu zasnivanje, registracija i jasna pravila o prioritetu. On definiše prava, obaveze i zaštita davaoca i držaoca zaloge. On obezbjeđuje zalaganje različitih vrsta imovine, uključujući obrtna sredstva, kao zalihe i potraživanja. Takođe, dozvoljava zalagodavcu da drži koristi imovinu za vrijeme zaloge. Ovaj zakon predvića mogućnost proširenja založnog prava na naknadno stečenu imovinu i na buduće obaveze, sveobuhvatni tretman prioriteta između ugovornih i pokretnih zaloga i ustanovljavanje višestrukog založnog prava na iste založene stvari.

Cilj ovog zakona je da se ohrabre komercijalni krediti, kao alat za rast biznisa i ekonomski razvoj. Zakon će obezbijediti potrebni zakonski okvir za širenje kredita i obezbijediti veći stepen povjerenja zajmodavcima u Crnoj Gori.

Zakon o insolventnosti preduzeća

Nacrt zakona o insolventnosti preduzeća daje set jasnih pravila za razrješavanje neuspjeha biznisa an jasan, predvidiv i fer način. On obezbjeđuje legalni mehanizam za reorganizovanje održivih preduzeća, a ukoliko to nije moguće što efikasnije okončanje posla. Zakon daje dobru proceduru za uredno prikupljanje imovine, jasne i pravovremene procedure

pokretanja i razrješenja postupaka i pravila za vođenje i ravnomjernu diobu prihoda nakon prodaje stečajne mase. On obezbjeđuje efikasan mehanizam za ponovnu upotrebu poslovnih sredstava i vraćanje u njihovu produktivnu upotrebu. Zakon, takođe efikasan mehanizam za zaštitu prava povjerilaca, i u slučaju reorganizacije, obezbjeđuje revnomjernu raspodjelu rizika.

Procedure i rezultati su jasni i predvidivi, kao i jasni rokovi i podsticaji da se ide ka razrješenju slučajeva. Najvažnije, zakon obezbjeđuje potrebni zakonski okvir za vansudsko poravnanje. Zakon je konzistentan sa Svjetskom bankom i MMF stavovima i predstavlja umjetničko djelo što se tiče sistema nesolventnosti u svijetu danas.

Zakon o prekograničnoj insolventnosti

Nacrt zakona o prekograničnoj insolventnosti predstavlja usvajanje Modela zakona o prekograničnoj insolventnosti koji je uradila UN Komisije za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL). Mnoge zemlje su već usvojile ovaj zakon ili su u postupku njegovog usvajanja. Cilj je da se obezbijedi moderan, efkasan okvir za probleme nesolventnosti koji se šire van granice jedne zemlje. To je inteni protokol da se pomogne komunikacija između sudva u Crnoj Gori i stranih kreditora, administratora i sudskog sistema vezano za procedure nesolventnosti.

Primjenjuje se u slučajevima (a) kada strani sud ili strani stečajni upravnik traži pomoć u Crnoj Gori; (b) kada se traži pomoć od inostrane države u vezi sa postupkom koji se vodi na osnovu Zakona o insolventnosti preduzeća RCG; (c) kada se istovremeno protiv istog dužnika vodi stečajni postupak u inostranstvu i stečajni postupak u RCG (d) kada inostrani povjerioci imaju pravni interes u postupku koji se vodi na osnovu Zakona o insolventnosti preduzeća RCG.

Nacrt zakona o prekograničnoj insolventnosti poštuje odredbe zakona o nesolventnosti preduzeća. U zakonu ne postoji ništa što bi sprečavalo sud

da odbije da saradnju sa drugim stečajnim organima, ako bi to bilo suprotno javnoj politici Crne Gore. Zakon se ne primjenjuje na sporove koji uključuju državne organe ili državnu administraciju, organe lokalne samouprave, banke, osiguravajuće kompanije i pojedince koji nijesu na drugi način uključeni u komercijalne aktivnosti, kao što je to definisano u Zakonu o nesolventnosti preduzeća

Zakon o carinama

Ovaj zakon i sva pravila koja proističu iz njega regulišu prava i obaveze Carinske službe Republike Crne Gore, koja je odgovorna za promet ljudi i roba između teritorije Republike Crne Gore i inostranih carinskih zona.

Ovaj zakon ima jedanaest djelova. Kratak sadržaj je sledeći:

- 1) Opšta terminologija, sa definicijom roba, prava i obaveza.
- 2) Definiše osnove za obračun izvezenih i uvezenih roba i implementaciju drugih metoda prometa roba, uključujući:
 - carinske stope i selekciju roba;
 - porijeklo roba (povlašćene i nepovlašćene);
 - vrijednost roba za potrebe carine.
- 3) Propisi o robama koje su ušle na teritoriju Crne Gore i kako carinske vlasti moraju postupati sa njima. Ovaj dio pokriva:
 - robe koje ulaze u carinsku zonu (carinska kontrola i registracija roba);
 - inspekcija roba;
 - opšti registracioni dokumenti za potpisivanje i smještanje robe u carinskoj službi;
 - kako carinske vlasti moraju postupati sa robama;
 - privremeno skladištenje roba;
 - tranzitne procedure.
- 4) Procedure rada:
 - carinski postupci (carinske deklaracije u pisanoj formi, druge carinske deklaracije, dodatna kontrola carinskih deklaracija...)
- 5) Propisi koji se odnose na robe koje napuštaju carinsku zonu.

- 6) Povlašćene procedure za određene robe (povezano sa humanitarnim organizacijama, poljoprivredom, određenim morskim proizvodima, itd.) uključujući prilagođavanje carinskih carinskih tarifa, nadoknadu za robe, itd.
- 7) Carinski dug i izmirenje. Ovo uključuje:
 - obezbjeđenje (zalogu) za izmirenje duga prema carini;
 - nastanak carinskog duga;
 - naknada carinskog duga;
 - gašenje carinskog duga;
 - povraćaj i otpisivanje duga prema carini;
- 8) Kaznene odredbe koje se odnose na:
 - Krivična djela;
 - Preventivne mjere za kršenje carinskih procedura;
- 9) Usluge koje pruža služba carina;
- 10) Spisak porodaje roba i usluga;
- 11) Prelazne i završne odredbe.

Zakon o carinskoj službi

Osim Zakona o carinama, Skupština je usvojila i Zakon o carinskoj službi, koji definiše oblast funkcionisanja carinske službe u smislu aktivnosti, rukovođenja, odgovornosti službenika carinske službe i sakupljanja, čuvanja i obezbjeđivanja podataka. Dodatno, ovaj Zakon definiše pravila disciplinske odgovornosti, ko je odgovoran u slučaju oštećenja, i finansiranje carinske službe.

Osnovni cilj Zakona o carinama je sprovođenje harmonizacije institucionalne mreže u Crnoj Gori, koja obezbjeđuje liberalizaciju trgovine i ekonomije i podržava ekonomski rast i razvoj u Crnoj Gori.